

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاست گذاری سلامت در جمهوری اسلامی ایران

تألیف:

دکتر باقر لاریجانی و همکاران

پژوهشگاه علوم غدد و متابولیسم
دانشگاه علوم پزشکی تهران

انتشارات اطلاعات
تهران - ۱۳۹۳

سرشناسه: اردشیر لاریجانی، باقر، ۱۳۴۰ -
 عنوان و نام پدیدآور: سیاست‌گذاری سلامت در جمهوری اسلامی ایران / تألیف باقر لاریجانی و همکاران
 مشخصات نشر: تهران: اطلاعات، ۱۳۹۳
 مشخصات ظاهری: ۶۴۲ص.؛ مصور، جدول، نمودار
 شابک: 978-964-423-948-9

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
 یادداشت: کتابنامه
 موضوع: سلامت پروری - ایران - برنامه‌ریزی
 موضوع: بهداشت - ایران - برنامه‌ریزی
 موضوع: سیاست پزشکی - ایران
 مؤسسه اطلاعات
 رده‌بندی ده: ۱۳۹۳ ۹ س ۴ الف / ۸ / ۴۲۷ RA
 رده‌بندی ده: ۶۱۳
 رده‌بندی یونین: ۱۶۸۲۹۱۰
 شماره کتابشناسی ملی

انتشارات اطلاعات

تهران: خیابان میرداماد، خیابان نفت جنوبی، روزنامه‌اطلاعات، شماره‌پستی ۱۵۳۹۱
 تلفن: ۲۹۹۹۳۴۵۵-۶
 فروشگاه مرکزی: بزرگراه حقانی، رویروی ایستگاه مترو، ساختمان روزنامه‌اطلاعات، تلفن: ۲۹۹۳۶۸۶
 فروشگاه شماره (۱): خیابان انقلاب اسلامی، رویروی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۶۴۶۰۷۳۳

سیاست‌گذاری سلامت در جمهوری اسلامی ایران

تألیف دکتر باقر لاریجانی و همکاران

حروف‌نگاری، چاپ و صحافی: مؤسسه اطلاعات

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۳

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

ISBN: 978-964-423-948-9

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۳-۹۴۸-۹

Printed in Iran

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۹	سیاست‌گذاری در نظام سلامت
۹	مقدمه
۹	تعریف سیاست
۱۰	انواع سیاست
۱۳	تعریف سیاست‌گذاری عمومی
۱۳	نقش‌های اصلی سیاست‌گذاری عمومی
۱۴	ویژگی‌های سیاست‌گذاری عمومی
۱۴	انواع سیاست‌گذاری‌های عمومی
۱۴	سیاست‌گذاری سلامت
۱۵	فرآیند سیاست‌گذاری
۱۵	مراحل فرآیند سیاست‌گذاری
۱۶	سیاست‌گذاری سلامت آگاهانه خواهد بود
۱۹	چه شواهدی در فرآیندهای سیاست‌گذاری کار برد دارد
۲۰	وظایف میانجیان دانش
۲۰	فرآیند مورد پذیرش
۲۱	مرحله استقرار سیاست در سیاست‌گذاری آگاهانه خواهد بود
۲۲	سؤال‌ها و راهبردهای مورد بررسی برای استقرار موفق سیاست
۳۰	آینده‌نگاری و فرآیند سیاست‌گذاری
۳۰	روند آینده‌نگاری
۳۳	مزایای آینده‌نگاری چیست؟
۳۴	ارتباط میان آینده‌نگاری و نظام سلامت
۳۶	تجربه سیاست‌گذاری سلامت در ایران
۴۰	تحلیل نظام تولیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۴۱	مطالعه دست آوردها، روندها و چالش‌های نظام
۴۱	«کجا و چگونه برای سلامت سیاست خردمندانه طراحی کنیم»
۴۲	سازوکار سیاست‌گذاری سلامت
۴۳	آئین نامه داخلی شورای سیاست‌گذاری وزارت
۴۷	برنامه‌های کلان نظام سلامت

۴۷	نقشه تحول نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران
۴۸	دلیل سایر کشورهای دنیا برای داشتن نقشه تحول
۴۹	چالش‌های مهم که نقشه نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران
۵۱	ضرورت آینده نگاری برای تدوین نقشه
۵۲	مزیت استفاده از خرد جمعی به جای تدوین توسط گروه محدود
۵۳	چرا نقشه به راهبرد ختم نگردید؟
۵۳	چرا تحول؟ چرا عنوان آن "نقشه نظام سلامت" نیست؟
۵۳	نخستین گام برنامه‌های بلند مدت کشورهای دیگر
۵۴	چشم‌انداز نقشه تحول نظام سلامت
۵۴	نوشتن چشم‌انداز چه کمکی به تدوین نقشه کرده است؟
۵۶	نقشه جامع ملی سلامت
۵۷	ارکندگی کلان و اصلی نظام‌های ملی نوآوری
۵۷	چالش‌ها
۵۸	پیام‌های مهم
۶۱	جهت‌گیری ملی کلی برای دستیابی به اهداف کلان
۶۲	برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
۶۴	فرآیند تدوین برنامه پنجم توسعه اقتصادی و فرهنگی کشور
۶۴	ترکیب کارگروه تخصصی سلامت
۶۶	وظایف کارگروه‌های تخصصی
۶۶	برنامه ریزی و روش کار در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۷۱	محتوای گزارش برنامه توسعه پنجم سلامت
۷۳	مؤسسه ملی تحقیقات سلامت
۷۳	وظایف مؤسسه ملی تحقیقات سلامت
۷۵	رسالت مؤسسه ملی تحقیقات سلامت
۷۵	چشم‌انداز مؤسسه ملی تحقیقات سلامت
۷۶	مشارکت ذی‌نفعان در سیاست‌گذاری
۷۷	آئین نامه شبکه ذی‌نفعان سیاست‌گذاری سلامت
۷۷	مقدمه
۸۵	نظام برنامه‌ریزی عملیاتی در نظام سلامت
۸۵	سوابق برنامه‌ریزی عملیاتی در وزارت بهداشت
۸۵	فرآیند و روال انجام کار و افراد درگیر
۹۰	دیدهبانی سلامت کشور

۹۱	ارکان نظام دیده بانی
۹۱	محصولات نظام دیده بانی
۹۳	نظام نامه دیده بانی سلامت در جمهوری اسلامی ایران
۹۳	مقدمه
۹۳	ماده ۱- تعریف، اهداف و کارکردهای نظام دیده بانی
۹۵	ماده ۲- ارکان و وظایف
۹۷	ماده ۳- فرایندها، روال ها و استانداردها
۹۸	ماده ۴- منابع
۹۸	ماده ۵- امنیت اطلاعات
۱۰۰	ماده ۶- ضمانت اجرایی و انگیزش
۱۰۱	مدار همکاری بین بخشی در نظام سلامت
۱۰۲	پیوست اصلی ضمیمه
۱۰۲	طراحی و تدوین پیوست سلامت
۱۰۴	شورای ملی سلامت و امنیت غذایی
۱۰۶	چارچوب فعالیت و حوزه اختیارات
۱۰۶	قوانین
۱۰۷	حوزه اختیارات
۱۰۸	آئین نامه تشکیلات و شرح وظایف شورای عالی سلامت و امنیت غذایی
۱۱۲	آئین نامه شورای سلامت و امنیت غذایی استان
۱۱۳	دست آوردها
۱۱۳	حوزه معاونت بهداشت: (بیماری های واگیر)
۱۱۴	حوزه معاونت بهداشت: (بهداشت محیط)
۱۱۴	حوزه معاونت بهداشت: (مرکز توسعه شبکه)
۱۱۵	حوزه معاونت بهداشت: (دفتر بهبود تغذیه)
۱۱۵	حوزه معاونت بهداشت: (بیماری های غیر واگیر)
۱۱۶	حوزه عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت
۱۱۷	حوزه معاونت درمان
۱۱۸	حوزه سازمان غذا و دارو (معاونت غذا)
۱۳۱	الگوی مدیریت هیئت امنایی دانشگاه ها
۱۴۲	آئین نامه مدیریت و توسعه سلامت همه جانبه استان
۱۴۲	مقدمه
۱۴۲	ماده ۱- اهداف

۱۴۲.....	ماده ۲- ارکان
۱۴۷.....	ماده ۳- فرآیند اصلی
۱۵۳.....	طراحی نظام نامه دبیرخانه سیاست‌گذاری
۱۵۵.....	دستور العمل تشکیل و استقرار دبیرخانه سیاست‌گذاری سلامت استان
۱۵۵.....	مقدمه
۱۶۶.....	خانه مشارکت مردم
۱۶۸.....	آئین‌نامه "خانه مشارکت مردم در سلامت استان"
۱۶۸.....	مقدمه
۱۷۰.....	سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد (نشست‌های تخصصی)
۱۷۰.....	مفهوم جلسات
۱۷۱.....	عوت از روش‌شناسان و صاحب نظران
۱۷۱.....	الاعتمادی سایر افراد
۱۷۱.....	نحوه برگزاری جلسه
۱۷۲.....	انتشار مستندات
۱۷۲.....	مشارکت مدعوین
۱۷۲.....	برخی نکات قوت برگزاری نشست‌های تخصصی
۱۷۴.....	نشست‌های تخصصی بیشتر شورای سیاست‌گذاری
۱۷۵.....	فرآیند برگزاری نشست‌ها
۱۷۶.....	نحوه برگزاری جلسه
۱۷۷.....	جلسات برگزار شده
۱۷۷.....	دوره‌های آموزشی و کارگاه‌ها
۱۷۸.....	پودمان اول: مقدمه‌ای بر مفاهیم اقتصادی و ابزارهای تحلیل
۱۷۹.....	پودمان دوم "تحلیل عملکرد بخش سلامت"
۱۸۰.....	پودمان سوم "تامین منابع مالی و شیوه‌های پرداخت"
۱۸۱.....	پودمان چهارم "اولویت‌بندی و تعریف بسته‌های خدماتی"
۱۸۲.....	پودمان پنجم "اصلاح ساختار بیمارستان‌های عمومی"
۱۸۳.....	کارگاه سیاست‌گذاری سلامت
۱۸۴.....	آئین‌نامه ارزیابی عملکرد مدیریت و منابع
۱۸۴.....	مقدمه
۱۸۵.....	اهداف ستاد
۱۸۶.....	تعاریف و مفاهیم
۱۹۲.....	اعضاء و ارکان

۱۹۹	تأمین مالی بخش سلامت
۱۹۹	کلیات
۲۰۲	ارزش‌ها
۲۰۲	اصول
۲۰۲	دورنما
۲۰۲	تعریف کارکرد تأمین مالی در نظام سلامت
۲۰۳	گستره موضوع تأمین منابع مالی
۲۰۶	نقاط قوت و فرصت‌های مناسب نظام تأمین مالی بخش سلامت
۲۰۷	تهدیدها و نقاط ضعف موجود در حیطه منابع مالی بخش سلامت
۲۱۰	چالش‌های موجود در حیطه منابع مالی بخش سلامت
۲۱۱	هدف کلان
۲۱۱	شاخص‌ها
۲۱۲	اهداف ویژه (راهبردی)
۲۱۲	راهبردهای کلان
۲۱۴	مداخلات اثرگذار بر سلامت و نظام تأمین مالی بخش سلامت کشور
۲۳۵	حساب‌های ملی سلامت
۲۳۵	مقدمه
۲۳۷	سابقه حساب‌های ملی سلامت در ایران
۲۳۹	اهمیت استفاده از داده‌های حساب‌های ملی سلامت
۲۴۰	فلسفه طراحی حساب‌های ملی سلامت
۲۴۰	نتایج حساب‌های ملی سلامت سال ۱۳۸۷-۱۳۸۲
۲۴۹	تحلیل
۲۴۹	شاخص سهم هزینه‌های سلامت از تولید ناخالص داخلی
۲۵۲	سند سیاست خرید راهبردی خدمات سلامت
۲۶۰	آئین نامه پایش عملکرد بودجه‌ای و مالی وزارت بهداشت
۲۶۰	مقدمه
۲۶۱	ماده ۱- اهداف
۲۶۲	ماده ۲- تعاریف و مفاهیم
۲۶۲	ماده ۳- اعضاء و ارکان
۲۶۵	ماده ۴- فرآیند اجرا
۲۶۷	ماده ۵- منابع مالی
۲۶۷	ماده ۶- بازبینی

۲۶۷	شیوه نامه تهیه گزارش مدیریت مالی
۲۷۰	سند منابع انسانی نظام سلامت
۲۷۰	مقدمه
۲۷۰	طبقه‌بندی میزان نمایه توسعه انسانی
۲۷۲	بخش اول - پیش نویس سند راهبردی ارتقاء شاخص امید زندگی
۲۸۱	بخش دوم - پیش نویس سند راهبردی ارتقاء شاخص آموزش
۲۸۶	حوزه ارتقاء شاخص آموزش
۲۹۰	بهره وری و اصلاح الگوی مصرف
۲۹۰	مقدمه
۲۹۱	راهبردهای ارتقاء بهره وری و اصلاح الگوی مصرف
۲۹۲	اهداف
۲۹۲	مأموریت و مفاصل
۲۹۳	شرح وظایف
۲۹۳	اعضاء و ارکان
۲۹۶	سند سیاست و محبت‌های اولیه سلامت
۲۹۸	نتایج مطالعه تحلیل وضعیت موجود نظام سلامت
۲۹۹	مداخلات پیشنهادی
۳۰۱	عدالت در سلامت
۳۰۱	قوانین جمهوری اسلامی ایران جهت کاهش نابرابری‌ها
۳۰۲	تاریخچه و روند پیشرفت کار
۳۰۵	وظایف دبیرخانه عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت
۳۰۶	اهداف تشکیل دبیرخانه عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت
۳۰۷	محورهای فعالیت در سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۵
۳۰۷	محورهای فعالیت در سال ۱۳۸۷
۳۰۷	محورهای فعالیت در سال ۱۳۸۸
۳۰۸	محورهای فعالیت در سال ۱۳۸۹
۳۰۹	محورهای فعالیت در سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱
۳۱۱	محور دوم: "اجرای برنامه جامع مدیریت عوامل اجتماعی سلامت"
۳۱۴	محور سوم: "راه‌اندازی شبکه تحقیقات عوامل اجتماعی"
۳۱۵	مراکز تحقیقاتی مرتبط با شبکه تحقیقات عوامل اجتماعی
۳۱۷	محور چهارم: "ادغام رویکرد عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت"
۳۱۷	محور پنجم: "توانمندسازی و آموزش"

۳۲۲		محور هفتم: "راهاندازی بانک اطلاعات و مطالعات"
۳۲۳		محور هشتم: "مستندسازی و انتشار نتایج"
۳۲۳		چالش‌ها
۳۲۵		ضمائم
۳۴۴		پزشک خانواده و نظام ارجاع
۳۴۴		برنامه پزشک خانواده و بیمه روستایی
۳۴۴		الزامات قانونی دولت
۳۴۵		نتایج اجرای برنامه پزشک خانواده در سایر کشورها
۳۴۶		اهداف برنامه بیمه روستایی مبتنی بر پزشک خانواده و نظام ارجاع
۳۴۹		انواع خدماتی که به بیمه شدگان ارائه می‌شود:
۳۵۱		مشکلات مربوط به ایجاد و هماهنگی در اجرای برنامه
۳۵۳		تقریم‌بندی کلی مشکلات
۳۵۴		کمیته ملی
۳۵۵		کمیته کشوری
۳۵۵		کمیته راهبردی
۳۵۸		کمیته اجرایی
۳۵۹		برنامه پزشک خانواده شهری
۳۶۰		آماده کردن طرح کلی برنامه پزشک خانواده در شهر
۳۶۳		برنامه ملی تکامل دوران کودکی
۳۶۵		اصول حاکم بر برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری اوان کودکی
۳۶۷		هدف تدوین سند
۳۶۷		روش کار
۳۶۹		عملیات اجرایی تدوین سند
۳۷۱		کارگروه‌های تشکیل شده
۳۷۲		سیاست‌ها
۳۷۳		راهبردها
۳۷۴		اقدامات کلان
۳۷۸		نظام اجرایی رشد و تکامل همه جانبه کودکان
۳۸۱		نظام برنامه‌ریزی، اجراء و نظارت
۳۸۲		برنامه جامع ارتقاء سلامت روان
۳۸۳		پیام‌های اصلی گزارش
۳۸۶		برنامه ارتقاء سلامت اجتماعی

۳۸۹	برنامه پیشگیری از مصرف الکل
۳۹۲	برنامه ملی تغذیه و امنیت غذایی کشور (۱۳۹۹-۱۳۹۱)
۳۹۳	پیام‌های اصلی این سند به شرح زیر است:
۳۹۳	پیام اول
۳۹۳	پیام دوم
۳۹۳	پیام سوم
۳۹۴	پیام پنجم
۳۹۴	پیام ششم
۳۹۴	پیام هفتم
۳۹۴	پیام هشتم
۳۹۵	پیام نهم
۳۹۶	برنامه ملی پیشگیری از نابینایی و ناشنوایی
۳۹۶	سیاست ملی پیشگیری از نابینایی ایرانیان
۳۹۸	سیاست ملی پیشگیری از ناشنوایی ایرانیان
۴۰۱	سند ملی طب سنتی
۴۰۱	مقدمه
۴۰۲	منشور احیاء و کاربرد طب سنتی
۴۰۳	اصول کلی و بنیادهای اندیشه احیاء و کاربرد طب سنتی
۴۰۳	چشم‌انداز
۴۰۴	مأموریت
۴۰۴	ذی‌نفعان طب سنتی ایرانی
۴۰۵	راهبرد طب سنتی ایرانی
۴۰۷	معاونت طب سنتی
۴۰۷	اهداف تشکیل و مواد قانونی
۴۰۸	اهداف
۴۰۸	وظایف کلی
۴۰۹	خدمات
۴۱۷	سند سیاست دارویی کشور
۴۱۷	مقدمه
۴۱۷	روش
۴۱۸	نتایج
۴۱۹	مداخله‌های پیشنهادی

۴۲۲.....	برنامه‌های JPRM (۲۰۱۰-۲۰۱۱).....
۴۲۳.....	عنوان: چاپ شماره ویژه مجله (IJPH).....
۴۲۴.....	عنوان: برگزاری همایش جهاد اقتصادی سلامت.....
۴۲۴.....	عنوان: تهیه مستند جهاد اقتصادی سلامت.....
۴۲۵.....	عنوان: ایجاد پایگاه برای جمع‌آوری آزمایشی.....
۴۲۶.....	عنوان: ایجاد سایت برای طراحی پورتال اتاق فکر سلامت.....
۴۲۶.....	عنوان: طراحی مخزن داده‌های ادغام یافته سلامت.....
۴۲۷.....	عنوان: طراحی الگوی عملیاتی‌سازی برنامه پنجم.....
۴۲۷.....	عنوان: شیوه نامه تدوین برنامه‌های عملیاتی.....
۴۲۸.....	عنوان: ظرفیت‌سازی و آموزش نیروی انسانی.....
۴۲۹.....	عنوان: طراحی برنامه استقرار و اجرای نقشه.....
۴۲۹.....	عنوان: تدوین برنامه اجرایی نقشه تحول نظام سلامت ۱۴۰۴.....
۴۳۰.....	عنوان: آگاه‌سازی شهروندان از راه‌های اطلاع‌رسانی.....
۴۳۱.....	سند آمایش سرزمین آموزش پزشکی.....
۴۳۲.....	گسترش آموزش توسعه کشور.....
۴۳۲.....	انبوه‌سازی آموزش عالی.....
۴۳۲.....	انتظار جوانان از تحصیلات دانشگاهی و تحقق.....
۴۳۴.....	تعداد مناسب مراکز آموزش عالی.....
۴۳۵.....	تمرکز در مقابل عدم تمرکز در آموزش عالی.....
۴۳۷.....	مدل توسعه‌ای فعلی آموزش عالی در علوم پزشکی.....
۴۳۹.....	توسعه هدفمند آموزش عالی در حوزه علوم پزشکی.....
۴۴۰.....	سطح‌بندی خدمات آموزشی در مدل بومی توسعه.....
۴۴۱.....	مأموریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی.....
۴۴۲.....	شبکه کارکردی مراکز آموزش عالی سلامت در کشور.....
۴۴۳.....	برنامه‌ریزی برای تربیت نیروی انسانی در بخش سلامت.....
۴۴۹.....	سند سیاست مدیریت اطلاعات سلامت.....
۴۵۰.....	مقدمه.....
۴۵۱.....	مداخلات پیشنهادی.....
۴۵۱.....	شبکه ملی سلامت.....
۴۵۳.....	تاریخچه.....
۴۵۳.....	وضعیت در ابتدای دوره گزارش (۱۳۸۴).....
۴۵۴.....	وضعیت در انتهای گزارش (۱۳۹۲).....

۴۵۵	تحلیل روند تغییرات
۴۵۶	دست آوردها
۴۵۶	چالش های موجود
۴۵۷	آینده نگاری حیطه وترسیم افق چشم انداز
۴۵۸	خدمات الکترونیک سلامت
۴۵۸	۱- خدمات بهداشت و درمان الکترونیکی
۴۵۸	سامانه اطلاع رسانی داده های آزمایشگاهی
۴۵۹	سامانه مرجع کدینگ سلامت ایران (مکسا)
۴۵۹	سامانه گنجینه مفاهیم حوزه سلامت
۴۶۰	سامانه مشاوره الکترونیک سلامت
۴۶۰	سامانه ثبت نام اهداء سلول بنیادی خون
۴۶۱	سامانه آموزش سلامت همگانی
۴۶۱	دریافت پروانه ثبت اهدا خون
۴۶۲	سامانه کنترل سلامت
۴۶۲	سامانه پذیرش بیماران بخش قارچ شناسی انستیتو پاستور
۴۶۳	سامانه ثبت نام اهداء عضو
۴۶۴	سامانه پرسمان دانش بومی
۴۶۴	سامانه نوبت دهی الکترونیکی بیمارستان
۴۶۵	سامانه فراخوان تولید مواد اولیه دارویی
۴۶۶	سامانه مدیریت توزیع داروهای خاص
۴۶۶	سامانه ثبت نام طرح پزشکان
۴۶۶	سامانه صدور گواهی ارزشیابی بیمارستان ها
۴۶۷	سامانه جستجوی داروخانه ها
۴۶۷	سامانه ثبت و گزارش کودک آزاری
۴۶۸	سامانه ثبت نام بیمه شهری
۴۶۸	سامانه مشاوره پزشکی و بهداشتی
۴۶۹	سامانه ثبت خطاهای پزشکی
۴۷۰	سامانه پروانه طبابت
۴۷۰	سامانه یکپارچه اطلاعات بهداشتی کشور
۴۷۰	سامانه دریافت شکایات یا درخواست های مردمی
۴۷۱	سامانه بانک خون بند ناف ملی ایران
۴۷۱	سامانه نظارت و اطلاع رسانی مواد مخدر جدید
۴۷۱	سامانه بایگانی و مخابره تصاویر پزشکی

۴۷۲	سامانه اطلاعات بیماران ارتوپدی
۴۷۲	سامانه اتوماسیون مدیریت داروخانه‌ها (سامد)
۴۷۳	سامانه اطلاعات موالید
۴۷۳	سامانه بانک اطلاعاتی واحدهای تولیدی مواد غذایی
۴۷۴	سامانه آموزش عمومی کمک‌های اولیه
۴۷۴	۲- خدمات آموزشی و پژوهشی الکترونیکی
۴۷۴	سامانه آموزش الکترونیک سلامت
۴۷۵	سامانه کتابخانه همراه سلامت
۴۷۵	سامانه آموزش مداوم
۴۷۶	سامانه بانک تخصصی فیلم‌های پزشکی
۴۷۶	سامانه بانک جامع مقالات پزشکی
۴۷۷	سامانه تسهیل ارزی
۴۷۷	کتابخانه دیجیتال پزشکی
۴۷۷	سامانه شناسایی عملکرد آکادمیک و ارزش‌گذاری عینی آن (شعاع)
۴۷۸	سامانه مرکز سنجش آموزش پزشکی
۴۷۹	سامانه مدیریت اطلاعات نحوه
۴۷۹	سامانه جامع آموزش مداوم دانشگاه علوم پزشکی
۴۸۱	سامانه آموزش الکترونیکی (مجازی)
۴۸۳	سامانه کارگاه‌های آموزشی
۴۸۴	سامانه کتابخانه دیجیتال علوم پزشکی
۴۸۶	سامانه ملی مدیریت اطلاعات تحقیقاتی (سمات)
۴۸۶	سامانه مدیریت امور پژوهشی (پژوهش یار)
۴۸۷	سامانه مدیریت امور آموزشی (سما)
۴۹۰	سامانه آموزش الکترونیکی خدمات اورژانس
۴۹۰	سامانه کتابخانه الکترونیک بهداشت و درمان
۴۹۱	سامانه فصل‌نامه پژوهشی خون
۴۹۲	سامانه الکترونیکی قرآن پژوهی و طب
۴۹۲	سامانه همایش‌ها و سمینارهای دانشگاه علوم پزشکی تبریز
۴۹۳	سامانه دبیرخانه کمیسیون نشریات علوم پزشکی کشور
۴۹۴	سامانه پورتال اطلاعات پژوهشی کشور
۴۹۵	سامانه ترجمان و تبادل دانش
۴۹۵	سامانه ارزشیابی اعضای هیئت علمی
۴۹۶	سامانه آموزش مجازی کارکنان (سامک)

۴۹۷.....	سامانه مجلات علمی پژوهشی
۴۹۹.....	سامانه شناسنامه خوابگاه‌های دانشجویی
۴۹۹.....	سامانه انتخاب و معرفی دانشجوی نمونه
۵۰۰.....	سامانه جشنواره فرهنگی دانشجویان علوم پزشکی کشور
۵۰۰.....	سامانه فراگیری الکترونیکی (سفا)
۵۰۱.....	سامانه خدمات پرونده الکترونیکی سلامت و خدمات
۵۰۳.....	سامانه پایش مسیر یاب سپاس
۵۰۴.....	سرویس‌های الکترونیکی تبادل اطلاعات با سپاس
۵۰۶.....	سامانه مانیتورینگ سرورها و سامانه مدیریت نودهای سپاس
۵۰۶.....	سامانه پورتال سپاس
۵۰۷.....	سامانه پزشکی الکترونیکی به اسناد پزشکی
۵۰۷.....	سامانه مدیریت تخت‌های بیمارستانی
۵۰۷.....	سامانه نظارت مراقبت آنفلوآنزا
۵۰۹.....	سامانه ثبت سگته‌های ملی
۵۱۰.....	سامانه ثبت مرگ
۵۱۰.....	سامانه یکپارچه مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت
۵۱۱.....	سامانه سرویس ارسال نتایج تست‌های آزمایشگاه
۵۱۱.....	سامانه نمایش و مدیریت ساختار برنامه‌های
۵۱۱.....	سامانه مدیریت فراداده‌های داروهای (سپاس)
۵۱۲.....	سامانه اعتبارسنجی اسناد الکترونیکی بیمارستانی
۵۱۲.....	سامانه کمیته فنی متناظر ایزو ۱۵
۵۱۳.....	سامانه پشتیبانی فنی و توسعه سپاس
۵۱۴.....	سامانه استعلام الکترونیکی هویت افراد در سامانه
۵۱۴.....	سامانه صدور گواهی تولد الکترونیکی (از طریق سپاس)
۵۱۴.....	سامانه ارزیابی عملکردی سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی
۵۱۵.....	سامانه الکترونیکی مراکز آموزشی درمانی
۵۱۶.....	سامانه اطلاع رسانی پزشک خانواده
۵۱۶.....	سامانه خدمات سلامت ایرانیان
۵۱۷.....	سامانه خدمات سازمان الکترونیکی ساوب
۵۱۸.....	سامانه پورتال یکپارچه وزارت بهداشت
۵۲۹.....	سامانه اتوماسیون اداری یکپارچه
۵۳۰.....	سامانه مرکز یکپارچه پاسخ‌گویی سلامت ۱۴۹۰
۵۳۰.....	سامانه نظام آمار و اطلاعات سلامت ایران (اتوماسیون آماری)

۵۳۱	سامانه مدیریت همایش‌ها و سمینارها (پورتال کنگره‌های علمی).....
۵۳۲	سامانه رسیدگی الکترونیکی به شکایات
۵۳۲	نظام الکترونیکی دانش‌آموختگان
۵۳۲	سامانه ثبت ایده
۵۳۳	سامانه ثبت نام الکترونیکی دوره‌های آموزشی مدیران
۵۳۳	سامانه الکترونیکی مدیریت مالی (سام وب)
۵۳۳	سامانه مدیریت نگه داشت تجهیزات پزشکی
۵۳۴	سامانه اعتبارسنجی تجهیزات پزشکی
۵۳۴	سامانه بانک شرکت‌های تجهیزات پزشکی مجاز
۵۳۵	سامانه ارزیابی خدمات پس از فروش شرکت‌های تجهیزات پزشکی
۵۳۵	سامانه ترخیص کالای پزشکی
۵۳۶	سامانه مکانیزه‌داره کل تجهیزات پزشکی
۵۳۷	سامانه ثبت‌بندی تجهیزات پزشکی
۵۳۷	سامانه مدیریت تجهیزات پزشکی
۵۳۸	سامانه برنامه‌ریزی مالیات
۵۳۸	سامانه استخدام نیروی مسانده
۵۳۹	سامانه پاسخ‌گویی به شکایات
۵۴۰	سامانه نظرسنجی الکترونیکی
۵۴۱	سامانه بانک اطلاعات ایثارگران
۵۴۲	سامانه جامع امور تشکیلاتی
۵۴۲	سامانه مدیریت اطلاعات منابع فیزیکی
۵۴۳	۳- خدمات اطلاع رسانی الکترونیکی
۵۴۳	سامانه تسهیلات صندوق رفاه دانشجویی
۵۴۴	سامانه اطلاع‌رسانی سمینارها
۵۴۴	سامانه راهنمای ارتباطات مردمی وزارت بهداشت
۵۴۴	سامانه اطلاع‌رسانی تسهیلات ویژه کارکنان وزارت بهداشت
۵۴۵	سامانه اطلاع‌رسانی شرایط اهداء خون
۵۴۵	سامانه انتشارات روابط عمومی وزارت بهداشت
۵۴۶	سامانه اطلاع‌رسانی واردات و صادرات غذا و دارو
۵۴۷	اطلاع‌رسانی برنامه آموزشی اساتید دانشگاه
۵۴۷	سامانه راهنمای پژوهش‌گران
۵۴۸	سامانه کلینیک مجازی دیابت
۵۴۸	سامانه تالار گفتگوی سلامت

۵۴۹	اطلاع‌رسانی اطلاعات جغرافیایی مراکز سلامت
۵۴۹	اطلاع‌رسانی برنامه پزشکان کلینیک
۵۴۹	اطلاع‌رسانی دوره دکتری تخصصی پژوهشی
۵۵۰	سامانه اطلاع‌رسانی حاکمیت بالینی
۵۵۰	سامانه مرجع اطلاع‌رسانی سرطان ایران
۵۵۱	سامانه پایگاه اطلاع‌رسانی شفانیوز
۵۵۱	سامانه خدمات بیمه الکترونیکی
۵۵۱	سامانه پذیرش نسخ داروخانه‌ها و مراکز پاراکلینیک
۵۵۴	شورای عالی اخلاق پزشکی
۵۵۵	پیش‌گفتار
۵۵۵	ریخچه
۵۵۹	دست‌آورد
۵۵۹	سند توسعه فرهنگی
۵۶۰	فرهنگ دیدگاه امام خمینی (ره)
۵۶۰	فرهنگ از دیدگاه امام معظم رهبری (مد ظله العالی)
۵۶۱	مقدمه
۵۶۳	فصل اول: کلیات
۵۶۵	تعاریف و اصطلاحات
۵۶۵	۱- فرهنگ
۵۶۵	۲- سطوح فرهنگ
۵۶۹	فصل دوم - مبانی، ضرورت، اهداف، پیش‌فرض‌ها
۵۶۹	ارزش‌های فرهنگی حاکم بر وزارت بهداشت
۵۷۰	ضرورت‌های تهیه سند راهبردی توسعه فرهنگ وزارت بهداشت
۵۷۰	اهداف کلان سند راهبردی توسعه فرهنگی وزارت
۵۷۰	پیش‌فرض‌ها و اصول حاکم بر تدوین سند راهبردی توسعه فرهنگی
۵۷۲	فصل سوم - چشم‌انداز فرهنگی
۵۷۴	فصل چهارم - اهداف کلان فرهنگی
۵۷۴	اهداف کلان فرهنگی
۵۷۵	فصل پنجم - شاخص‌ها
۵۷۹	فصل ششم: اهداف، راهبردها و اقدامات
۵۷۹	اهداف، راهبرد و اقدامات پیشنهادی
۵۸۱	هدف ۱- تقویت فضای معنوی و فرهنگی در دانشگاه‌های

- هدف ۲ - فرهنگ‌سازی جهت ارتقاء سطح سلامت کشور ۵۸۲
- هدف ۳- حفظ و ارتقاء زمینه‌های رشد اجتماعی، فرهنگی ۵۸۵
- هدف ۴- استقرار نظام برنامه‌ریزی فرهنگی ۵۸۸
- هدف ۵ - اهتمام به ترویج فرهنگ گفتگو، نقد روشمند ۵۹۰
- هدف ۶ - توسعه فعالیت‌های فرهنگی پژوهش محور ۵۹۱
- هدف ۷- نهادهای فرهنگی و ارتقاء فرهنگ سازمانی، اخلاق ۵۹۳
- هدف ۸- تقویت هویت اسلامی و ایرانی به منظور استحکام ۵۹۵
- هدف ۹- تقویت جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی در مقابل جنگ ۵۹۷
- هدف ۱۰- ایجاد انگیزه، توانمندی و زمینه تحقق ۵۹۸
- هدف ۱۱- ترویج و نهادهای فرهنگی عفاف، پوشش ۶۰۰
- هدف ۱۲- تبیین و نهادهای فرهنگی فرهنگ اقامه نماز ۶۰۲
- هدف ۱۳- تبیین و ترویج آموزه‌های قرآن، عترت و سنت ۶۰۳
- هدف ۱۴- حمایت از تأسیس، گسترش و توانمندسازی ۶۰۵
- هدف ۱۵- تقویت و ارتقاء جایگاه محوری مساجد و روحانیت ۶۰۷
- هدف ۱۶- تبیین و ترویج الگوی ورزش براساس تعالیم اسلام ۶۰۸
- هدف ۱۷- تقویت نقش جایگاه محتوای کتاب ۶۱۱
- هدف ۱۸- تحکیم، تعالی و ایمن‌سازی خانواده متناسب ۶۱۲
- هدف ۱۹- تبیین و توسعه نظام حقوقی زنان ۶۱۵
- منابع و مستندات ۶۱۸
- مشارکت کنندگان در تدوین سند ۶۲۱

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد یکی از مهمترین ابزارهای تصمیم‌سازی در جوامع پیشرفته است. متولیان نظام سلامت نیز بر اساس رصد اطلاعات محیطی و گردآوری تجربیات و شواهد موفق، همواره تلاش می‌کنند بهره‌وری نظام ارائه خدمات را در سطح جامعه ارتقاء دهند و طبقاً اسناد حاصل از این مطالعات و پژوهش‌های میدانی، جزء معتبرترین مستندات برای اتخاذ تصمیمات راهبردی در نظام سلامت محسوب می‌شود.

در کشور ما یک از نقاط عطف این نوع نگاه به مقوله سیاست‌گذاری سلامت، به حدود ۲۰ سال قبل بر می‌گردد؛ یعنی زمانی که شورای تدوین سیاست‌گذاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تشکیل شد. در آن زمان متولیان تلاش می‌کردند تا رویکرد نوین سیاست‌گذاری نظام سلامت در میان مدیران و مسئولان کشور نهادینه شود. این حرکت اصولی ۱۲ سال بعد به ثمر نشست و در سال ۱۳۸۴، این نیاز کاملاً احساس شد و شورای سیاست‌گذاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با وظیفه مطالعه و تدوین سیاست‌های کلان نظام سلامت اعزام به آن گردید.

این شورا در طول ۸ سال فعالیت خود، با نیت انبوهی مناسبی را در تعامل با نهادهای فرابخشی، واحدهای محیطی و ستادی در امر سیاست‌گذاری ایجاد کرده و منشأ تدوین و نشر سیاست‌هایی اثربخش در نظام سلامت کشور شده. اسناد با ارزش در جمله نقشه جامع علمی سلامت، نقشه تحول نظام سلامت، احصاء شاخص‌های اجتماعی سلامت، راه‌اندازی شورای عالی سلامت و امنیت غذایی، سند طب سنتی، سند سلامت روان و اعتبارنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع و ... از جمله مستنداتی است که به همت کارشناسان و متخصصان متعدد و متعهد در شورای سیاست‌گذاری تدوین شد.

جناب آقای دکتر لاریجانی که یکی از طراحان و آغازگران این حرکت زیربنایی در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بودند، با نگاهی جامع و کلان‌نگر، اقدام به ثبت و

مستندسازی الگوی عملکرد شورای سیاست‌گذاری و تجربیات موفق آن در تدوین سیاست‌های کلان نظام سلامت کردند. این مجموعه که به همت ایشان و همکاری مدیران و کارشناسان در ادوار مختلف فعالیت شورای سیاست‌گذاری گردآوری شده است، می‌تواند به عنوان یکی از تجربیات موفق کشور در امر سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد، مورد استفاده همه نهادها و دستگاه‌های سیاست‌گذاری از جمله وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار گیرد.

اینجانب ضمن ارج نهادن به این تلاش و تشکر از جناب آقای دکتر لاریجانی و همکاران ایشان، مطالعه کتاب و بهره‌گیری از الگوها و روش‌های اشاره شده در آن را به تمامی مدیران و مسئولان عرصه بهداشت و درمان کشور توصیه می‌کنم و توفیق همکاران را در راه اعتلای نظام سلامت کشور عزیزمان از خداوند متعال خواستارم.

دکتر سید حسن هاشمی

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

مقدمه

تاریخچه تفکر نظام‌مند و سیاست‌گذاری برای مسائل کلان حوزه بهداشت و درمان کشور و شکل‌گیری تشکیلاتی این روند به حدود دو دهه قبل باز می‌گردد. گرچه در زمان‌های گذشته نیز حرکت‌هایی از این دست در حوزه‌های مختلف دیده شده است لیکن تشکیل شورای تدوین سیاست‌ها در سال ۱۳۷۲ با مدیریت جناب آقای دکتر فریدون عزیزی، همکاری اینجانب و جناب آقای دکتر حسن وکیل و مشارکت مدیران و معاونین محترم وزارت بهداشت مقدمه‌ای بر شکل‌گیری این روند بود. این شورا که تشکیل آن مقارن با شروع بحث چشم‌انداز در گفتمان خبگان و انجام مجموعه اقدام‌هایی در این زمینه بود، فعالیت‌هایی را در برخی زمینه‌های حوزه سلامت آغاز کرد که از آن جمله می‌توان به چگونگی استفاده در درمان سرپایی و بستری از خدمات بخش‌های دولتی، خصوصاً اشاره کرد. پس از این سال‌ها، حرکت‌هایی در جهت تدوین سند‌های راهبردی در حوزه سلامت مانند سند تغذیه، سند کنترل مالاریا و... توسط مدیران بعدی حوزه سلامت مانند جناب آقای دکتر حسن اکبر سیاری و همکاران ایشان که آن زمان تصدی معاونت بهداشت وزارت بهداشت را بر عهده داشتند صورت گرفت. در همین سال‌ها برنامه اصلاحات در نظام سلامت توسط جناب آقای دکتر حمیدرضا علیزاده و همکارانشان پیگیری شد که به تدوین برخی اسناد کلان حوزه سلامت انجامید.

از حدود ۸ سال قبل در دوران وزارت جناب آقای دکتر کامران باقری کرانی، شورای سیاست‌گذاری با هدف نهادینه‌سازی تفکر راهبردی و تدوین سیاست‌ها برپا شد و خواهد تمایل شد. هر چند که مسئولیت هدایت شورای سیاست‌گذاری از ابتدای تشکیل به اینجانب محول گردید ولی معاونین هماهنگی (در ساختار قبلی وزارت بهداشت) جناب آقای دکتر محسن فریدون، جناب آقای دکتر علیرضا دلاوری به عنوان دبیر شورا با کمک همکاران محترم شورا فعالیت‌های وسیعی را در گسترش برنامه داشته‌اند.

برخی از فعالیت‌های آن سال‌ها در این مجموعه آورده شده است بدیهی است در آینده‌پژوهی و عملیاتی نمودن این اقدامات معاونین محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز نقش اساسی ایفاء نموده‌اند. لذا فعالیت‌های شورای سیاست‌گذاری از ابتدا با مشارکت کلیه معاونین محترم و در راستای حمایت از فعالیت‌های کلان بین‌بخشی در واحدهای مختلف بوده است. برخی

از فعالیت‌ها نیز مستقل و یا توسط شورا و با مشورت حوزه‌های مختلف و کارشناسان پیگیری می‌شد. در این میان تلاش برای شکل‌گیری و گسترش روح کارگروهی چه در درون وزارت بهداشت و چه با دعوت از صاحب نظران بیرونی نیز کم نبود. گو اینکه می‌توان گفت کافی هم نبوده است.

یکی از مهم‌ترین برون‌دادهای آن سال‌ها که با هدف نهادینه‌سازی تفکر طراحی و مدیریت بر اساس شواهد انجام شد، تدوین نقشه جامع علمی حوزه سلامت بود. نظام سلامت در این زمینه یکی از پیشروترین حوزه‌ها در شورای عالی انقلاب فرهنگی در تدوین چارچوب فعالیت‌های حوزه سلامت بود. اینجانب سالیان طولانی مسئول کمیسیون تلفیق شورای عالی انقلاب فرهنگی در نقشه علمی کشور بودم. بر همین اساس به مسائل این کمیسیون مستلزم صرف وقت قابل توجهی از سوی اینجانب و همکاران بود که نتیجه آن ایجاد دیدگاه جامعی در توسعه حوزه علمی کشور در بخش سلامت گردید و نیز یکی از آن یافته‌ها در تدوین نقشه علمی حوزه سلامت تبلور یافت.

آن سال‌ها قارن بحث پنجم توسعه بود. سند تدوین شده در شورا که با کمک واحدهای مختلف آماده شد یکی از اسناد مهم در تدوین برنامه پنجم توسعه به حساب می‌آید.

جناب آقای دکتر عباس فوق از همکاران به تلاش شورا در تدوین این سند و جناب آقای دکتر سید رضا مجدزاده در تدوین نقشه جامع علمی کشور نقش برجسته داشته‌اند. از حدود چهار سال قبل فعالیت‌های شورا به گونه قبل توسط دکتر خانم وحید دستجردی ادامه یافت. اعتقاد راسخ ایشان به شورای سیاست‌گذاری و توجه به فعالیت‌های آن باعث شد که جهشی چشم‌گیر در فعالیت‌های شورای سیاست‌گذاری رخ دهد. حوزه سلامت مختلف نیز بر اساس تجربیات قبلی و تأکیدات وزیر محترم، جدی‌تر از گذشته به تدوین سیاست‌ها مشارکت بخش‌های مختلف وزارت بهداشت و نهادهای بیرونی آن توجه کردند. ساختار شورای این دوره با هدف گسترش سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد، گسترش همکاری‌های درون‌سازمانی و همکاری فعالیت‌های بین بخشی سازمان‌دهی شد.

همکاران بسیاری در این دوره با شورا همکاری داشته‌اند البته روال شورای سیاست‌گذاری همانند دوره قبل بر این بود که در هر زمینه از صاحب نظران ویژه آن حوزه کمال بهره‌گیری به عمل آید و بر این اساس عموماً جلسات کارشناسی با حضور آنان برگزار می‌گردید.

به برکت وجود کارشناسان و مدیران محترم در سطوح مختلف نظام سلامت برون‌دادهای این دوران

بسیار قابل توجه است که در فصول متعدد این مجموعه نگاشته شده است و می‌توان به مهم‌ترین آن‌ها اشاره نمود:

- پیگیری نقشه جامع علمی سلامت در حوزه‌های مختلف (که حاوی راهبردهای اساسی آموزش و پژوهش در حوزه سلامت است) و ایجاد بستر دانشگاهی آن

- تدوین نقشه تحول نظام سلامت که حاوی راهبردهای کلان ارائه خدمات در حوزه سلامت و محصور تلاش‌های این دوره است. سیاست‌های کلان حوزه سلامت در طی تدوین این نقشه تبیین شد که با تغییراتی جزئی در مجمع تشخیص مصلحت نظام در حال نهایی شدن است.

- در سال ۱۳۸۲ عدالت در سلامت تلاش‌های بسیار وسیعی صورت گرفت که حاصل آن تصویب شاخص‌های ۵۲ عدالت در سلامت در هیئت وزیران بود.

این کتاب اساس الگوی مباحث مرتبط با تولید، تامین منابع، خدمات سلامت، آموزش، پژوهش و فناوری، فناوری اطلاعات، بخش‌های نوآوری، ساختار بندی شده است.

در تدوین مباحث مرتبط با نظام سلامت که مشتمل بر زمینه‌های سیاست‌گذاری در نظام سلامت، تجربه سیاست‌گذاری سلامت در ایران، سازوکار سیاست‌گذاری سلامت، برنامه‌های کلان نظام سلامت (نقشه جامع علمی/ نقشه سلامت نظام سلامت/ برنامه پنجم)، الگوی تدوین برنامه‌های اولویت‌دار نظام سلامت، مؤسسه ملی تحقیقات سلامت، آئین‌نامه مشارکت ذی‌نفعان در سیاست‌گذاری، نظام برنامه‌ریزی عملیاتی در نظام سلامت، دیده‌بانی سلامت کشور، مدل همکاری‌های بین بخشی در نظام سلامت، شورای عالی سلامت و امنیت غذایی، تفاهم‌نامه‌های بین بخشی سلامت، الگوی مدیریت هیئت امنایی دانشگاه‌ها، نظام مدیریت و توسعه سلامت همه‌جانبه استان، طراحی خانه مشارکت مردم در سلامت استان، سیاست‌گذاری برای بر شواهد، الگوی التزام بخشی به سیاست‌های سلامت و نظام دیده‌بانی سلامت است. ممکن است محدودی خصوصاً جناب آقای دکتر سیدرضا مجدزاده، جناب آقای دکتر آرش رشیدیان، سرکار خانم دکتر نورگس رستمی، جناب آقای دکتر بهزاد دماری و جناب آقای دکتر عباس وثوق تلاش فراوان نموده‌اند.

تدوین مباحث مرتبط با نظام تامین منابع از جمله سند تامین مالی بخش سلامت، حساب‌های مالی سلامت، سند سیاست خرید راهبردی خدمات سلامت، آئین‌نامه پایش عملکرد بودجه‌ای و مالی

وزارت بهداشت، سند منابع انسانی نظام سلامت حاصل زحمات همکاران محترمی بفریژه جناب آقای دکتر حسن امین‌لو، جناب آقای مهندس مسعود ابوالحلاج، جناب آقای دکتر حسین مبارکی و جناب آقای دکتر محمدحسین سالاریان زاده است.

مباحث مرتبط با آموزش، بهداشت و فناوری در زمینه‌های گسترش تحقیقات کاربردی، برنامه‌های JPRM، سند آلودگی سرزمین، آموزش پزشکی، آموزش طب سنتی، حاصل تلاش‌های همکاران ارجمند خصوصاً جناب آقای دکتر محمدعلی محقق، جناب آقای دکتر سید امیرمحسن ضیایی، جناب آقای دکتر مصطفی قانع و... است.

همچنین در تدوین مباحث مرتبط با بخش فرهنگ در ژورنالیستی‌های عالی اخلاق، سند توسعه فرهنگی همکاران محترمی از جمله جناب آقای دکتر محمد رضا شمس‌الدکانی، جناب آقای دکتر محسن پرویز، جناب آقای دکتر محمدحسین آیتی و سرکار خانم سرکاری جودکی تلاش‌های زیادی را متقبل شدند.

¹ Joint program Review Mission

همکاران محترم جناب آقای دکتر عطاءاله پورعباسی، سرکار خانم ظریفه روح‌نواز و سرکار خانم زهرا خیری که از کارشناسان محترم شورای سیاست‌گذاری در آن دوران بودند نیز تلاش ارزشمندی در تدوین این اثر داشته‌اند.

برخی از اسناد ذکر شده پس از جلسات متعدد کارشناسی نهایی شده و عموماً به تصویب نیز رسیده است و می‌تواند در صورت لزوم چراغ راه آیندگان قرار گرفته و از تکرار تدوین آن‌ها پرهیز گردد. اسناد دیگری هم که ارزشمند بوده‌اند اما تا زمان تدوین این مجموعه در مراجع تصمیم‌گیری نهایی نشده‌اند نیز می‌توانند محور بحث‌های آتی در حوزه‌های مرتبط قرار گیرند.

علی‌رغم تلاش‌های وسیع کلیه دست‌اندرکاران و دلسوزان حوزه سلامت هنوز محتاج شواهدی معتبر و قابل اعتماد هستیم که بتواند جمع‌بندی مناسبی از فعالیت‌های گذشته را داده و راه کارهای نوآورانه و قابل‌انگیزش را آینده ارائه نماید. امید است تلاش‌های شبانه‌روزی کلیه همکاران در طول سال‌های پیش رو، نهایتاً به‌رای سیاست‌گذاری که چکیده آن در صفحات مختلف این اثر نگاشته شده است بتواند شمه‌ای از روند سیاست‌گذاری در حوزه سلامت را به علاقه‌مندان این حیطه نشان دهد.

دکتر باقر لاریجانی

رئیس پژوهشگاه علوم غدد و متابولیسم

دانشگاه علوم پزشکی تهران

عید فطر ۱۳۹۳

در زمان ویرایش این کتاب سیاست‌های کلی نظام سلامت توسط مقام معظم رهبری ابلاغ شد، البته پیش‌نویس این سیاست‌ها در مجمع تشخیص مصلحت نظام محصول کار نقشه تحول نظام سلامت و نقشه جامع علمی سلامت بود که در جلسات مجمع موشکافانه مورد بحث و نقد قرار گرفته و امروز به عنوان راهبردهای کلی در نظام سلامت می‌تواند بسیار نقش‌آفرین باشد.